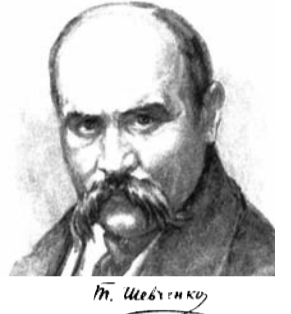

ВІЛЬНЕ СЛОВО

XXIV-ий РІК НОВОГО ВИДАННЯ / Н-р 21-22 / листопад 2013 р. / ГАЗЕТА ЗАСНОВАНА 1949 р.

Культурно-просвітницький часопис Союзу українців Румунії

www.shukach.com
Автор фото: АС

© Gordiy

Іван КОВАЧ

Голодомор – зима-зима...

Голодомор – зима-зима,
загибло все, немовби й я,
немовби й та Земля...
Та ні, бо ти, Україно,
ще зимуєш з нами
й серед нас,
й яйце-райце
посеред нас –
іще, іще.
Нема з-між нас
лиш тих, хто щез,
в голодоморі-морі
змерз, і не воскрес.
А хто не змерз,

пішов степами,
заріс голодними
снігами в роздольній
вовчій пащі долі,
немов десь там,
де сам на сам
українець дихав
у тому горі,
що розлилося
мертвим морем,
що й без колиски
заколише
не життя, а смерть, –
і тут, і там...

У номері:

- З днем народження, ювіляри! ➤ стор. 2
- М. Ратушний – на Мараморощині ➤ стор. 3
- Ремети: «Осінні обряди українців» ➤ стор. 4
- Про цьогорічну діяльність СУР ➤ стор. 5
- Король Бельгії і голодівка в... Києві ➤ стор. 6
- Чернівчани на Фестивалі ФІЛІТ ➤ стор. 7
- Про звичаї села Верхня Рівна ➤ стор. 8
- Євромайдан – до 29 листопада ➤ стор. 9
- Вірші – на уроках читання ➤ стор. 10
- «Віруй і не розглядай!» ➤ стор. 11
- До 175-річчя І. Нечуя-Левицького ➤ стор. 12
- В гуцульському укладі життя ➤ стор. 13
- Париж, Берлін, Прага – в Україні ➤ стор. 14
- До 150-річчя Ольги Кобилянської ➤ стор. 15
- «Зеленій ліщині» – 60 років! ➤ стор. 16

ВИСТУП ГОЛОВИ СУР СТЕПАНА БУЧУТИ ПО СІГЕТСЬКОМУ РАДІО П'ЯТОГО ЛИСТОПАДА Ц.Р.

— **Д**обрий день, пані Емілія Кодря! (ведуча радіопередачі). Шановні слухачі Сігетської радіопередачі українською мовою! Поздоровляю Радіо Сігет з нагоди Нової програми передачі по 20 хвилин кожного дня – від понеділка до п'ятниці – біля 15 години 30 хвилин.

Я радий зустрічатися з вами кожний раз по радіохвилях, тому що маю нагоду передати нашим слухачам новини, які мають відбуватися в Союзі українців Румунії.

В листопаді Союз українців Румунії має на меті провести такі заходи:

На Мараморощині відбудуться «Дні української культури», вже пройшли у селах Красний, Вишавська Долина і слідує в Реметах і Верхній Рівні.

Але найголовніша подія відбудеться 27 листопада з нагоди відсвяткування 150 років від дня народження української письменниці Ольги Кобилянської, яка народилася в місті Гура Гуморулуй Сучавського повіту. З цієї нагоди напередодні свята буде представлений в містах Сучава, Сірет, Радівцях, Гура Гуморулуй і в Бухаресті тепер п'єса В. Довгого «Царівна» на румунській мові – «Prințesa». П'єса оброблена для сцени відомим драматургом Василем Довгим із Чернівців і перекладена на румунську мову Іваном Кідещук з Негостини.

Представляють п'єсу артисти Національного Театру ім. Міхая Емінеску із Ботошан за фінансову підтримку Союзу українців Румунії.

В Клузькому Університеті ім. Бабеша Бойоя був організований симпозіум з нагоди відсвяткування 150 років від дня народження Ольги Кобилянської.

На Мараморощині, в Сігеті, будемо організувати симпозіум на тему творчості Ольги Кобилянської, до якого, можливо, прилучиться український ліцей із Сігету ім. Т. Шевченка.

23 листопада українство світу вишановує пам'ять 80 річниці жертв Голодомору в Україні 1932-1933 рр.

Цього місяця головна подія для України і для українців цілого світу відбудеться у Вільнюсі (Литва) – 28-29 листопада. Там буде проводитися «Третій Саміт Східного Партнерства», під час якого планується підписати Угоду про асоціацію між Європейським Союзом і Україною.

Союз українців Румунії дав письмово нашу підтримку на адресу високопосадовців Європейського Союзу Депутатом Румунії в Європейським Парламенті і провідником Румунської Держави. Ми переконані, що підписання Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом надасть додаткового поштовху розширенню всебічної співпраці між Україною, як можливим майбутнім членом Євросоюзу, та Румунією, яка є країною Європейського Союзу.

Третя головна подія, яка відбудеться на Мараморощині, в Сігеті, – це візит делегації Української Всесвітньої Координаційної Ради на чолі з його головою паном Михайлом Ратушиним.

Делегація має на меті ознайомитися з ситуацією в нашій країні в ділянці забезпечення потреб українськими громадами в місяцях їх масового проживання, провести наради у формі круглих столів з активом та представниками влади країни, що опікуються питаннями національних меншин, відвідувати українські школи та інші заклади.

Окрім членів УВКР, в складі делегації перебуватиме знімальна група (журналісти та оператори одного з українських телебачень).

Для нас дав згоду взяти участь музичний віртуоз (скрипаль) Олександр Божик, разом з переможницею конкурсу «Квітки Цісик» – співачкою Оксаною Мухом.

В делегацію Української Всесвітньої Координаційної Ради входять 8 членів. Делегацію чекаємо 23 листопада, а концерт відбудеться 24, в неділю, у фестивальному залі Музичної школи в м. Сігеті.

Зал має приблизно 280 місць, так що організатори запрошують всіх любителів української музики на концерт. Для учасників з українських сіл Союз українців Румунії забезпечує автотранспорт. Повідомлення буде завчасне через голів місцевих організацій Союзу українців Румунії.

Шановні слухачі!

Бажаю Вам гарної осені і щоб Ваші стодолі були повні урожаєм!

Дякую за увагу!

м. Бая Маре, 01.11.2013

ВІТАЄМО З ДНЕМ НАРОДЖЕННЯ НАШИХ ЛИСТОПАДОВИХ ЮВІЛЯРІВ!

Хай ладиться скрізь: на роботі, в родині,
Щоб радісний настрій у серці не згас,
Все світле і гарне, що треба людині,
Нехай неодмінно приходить до Вас!
Хай щастя приходить і летиться рікою,
Хай горе обходить завжди стороною,
Хай доля дарує Вам довгі літа,
А в серці завжди хай живе доброта!

1. **Валерію ШОВКАЛЮК** (5 листопада 1940 р.) – випускницю Бухарестського університету, викладача румунської мови, дружину поета Павла Шовкалюка, матір двох синів, відданого викладача.

2. **Борислава-Штефана ПЕТРАШУКА** (5 листопада 1970 р.) – голову Сучавської філії СУР. Народився п. Петрашук у м. Радівцях Сучавського повіту. Закінчив Сіретський ліцей. Після ліцею, в 1995 році, одержав диплом інженера по спеціальності мекатроніки Сучавського

університету ім. Штефана чел Маре, а пізніше здобув мастерат по спеціальності трибології. Бажаємо Бориславу Петрашуку успіхів у своїй відповідальній праці.

3. **Богдана МОЙСЕЯ** (6 листопада 1972 р.) – голову ревізійно-фінансової комісії СУР. Випускника Дрогобицького Університету ім. І. Франка, факультету Менеджменту, маркетингу та економічних наук, України. Після закінчення факультету повернувся до Бухаресту, працює комерційним директором. Народився Богдан Мойсей в задунайському українському селі Крішан в українській сім'ї. Голова Контрольно-ревізійної комісії СУР.

4. **Марту БОТУ** (7 листопада 1943 р.) – відому українську письменницю для дітей, автора збірок «Сонячний про-

мінець» та «Глиняна мисочка». Випускницю Сігетського українського ліцею, вчительку, яка виховала в українському дусі, в дусі любові до свого, крім своїх дочок, добрих лікарів, онуків, цілі генерації учнів Верхньорівнянської школи, Мараморощина.

5. **Марію ЧУБІКУ** (25 листопада 1946 р.) – випускницю Сігетської української педагогічної школи, шановану письменницю для дітей, авторку збірок «На крилах дитинства», «Дитинства очі волошкови» та збірника пісень «Ой у Лузі в лузі».

Народилась пані Чубіка в українському селі Луг над Тисою, Мараморощина, пропрацювала ціле викладацьке життя в с. Вишавська Долина. Після виходу на пенсію разом із сім'єю перейшла жити в рідне село.

ЦЕНТРАЛЬНИЙ ПРОВІД СУР!

Виступ голови СУР п. Ст. Бучути на зустрічі з українською делегацією, очоленою головою УВКР п. Михайлом Ратушним в м. Сігеті

Вельмишановний пане Михайле Ратушний, голово Української Всесвітньої Координаційної Ради! Шановні гості з України!

Вельмишановні представники повітової і місцевої влади!

Шановні представники Союзу українців Румунії!

Вельмишановні пані та панове! Дорогі друзі!

З радістю вітаємо делегацію високоповажних гостей з України на чолі з головою Української Всесвітньої Координаційної Ради Михайлом Ратушним, також членів делегації, а зокрема музиканта-віртуоза Олександра Божика та співачку Оксану Муху, переможницю конкурсу «Квітки Цісик», так само Богдана Звіра.

Вітаємо представників повітової і місцевої влади, присутніх тут, між нами.

Вітаємо активістів Союзу українців Румунії, голів повітових та місцевих організацій, членів провуду, не в останню чергу вітаємо інших учасників на нашій прекрасній події, бажаючи всім приємного перебування і прекрасного почування.

У Румунії діє Союз українців Румунії (СУР), заснований у грудні 1989 року. Союз українців Румунії – організація етнічного профілю, неурядова і неприбуткова, із статусом юридичної особи, отриманим на основі закону н-р 246/2005 р., з повною автономією, яка розгортає свою діяльність згідно з положеннями Конституції та чинним законодавством Румунії, Статуту, а також передбаченнями міжнародних документів, що стосуються прав національних меншин.

Союз українців Румунії – як представницька парламентська організація укра-

їнської громади – входить до складу Ради національних меншин Румунії, а своїми часописами – до Товариства преси національних меншин Румунії.

Союз українців Румунії є членом Світового Конгресу Українців (СКУ), Європейського Конгресу Українців (ЕКУ), Української Всесвітньої Координаційної Ради (УВКР), Товариства зв'язків з українцями за межами України (Товариство „Україна Світ”), а зокрема членом Президії ЕКУ і УВКР.

Ми сьогодні гордимся тим, що нас відвідує така велика і престижна делегація Української Всесвітньої Координаційної Ради на чолі з головою Михайлом

зидентом Палати Депутатів та з віцепрем'єр-міністром. Був супроводжений тодішнім депутатом Парламенту Степаном Бучутою.

Союз українців Румунії тісно співпрацює з Президією УВКР і підтримує всі рішення і Ухвали, запропоновані Президією.

Союз українців Румунії згідний із заявою Української Всесвітньої Координаційної Ради з приводу недостатньої діяльності влади щодо відзначення 80-ої річниці голодомору-геноциду 1932-1933 років в Україні.

Союз українців Румунії згідний із заявою Української Всесвітньої Координаційної Ради щодо підписання угоди про Асоціацію між Україною та Європейським Союзом.

Союз українців Румунії звернувся з листами до Президента Румунії, до Прем'єр-міністра, до Міністра Закордонних Справ, до депутатів Євросоюзу і до речників Європейського Союзу у зв'язку з цією справою, підтримав звернення світового Конгресу Українців, його голови пана Євгена Чолія до високопосадовців Європейського Союзу

Союз українців Румунії підтримує пропозицію Української Всесвітньої Координаційної Ради щодо внесення змін до «Умов прийому до вищих навчальних

закладів України у 2014 році» для закордонних українців.

Тільки разом, всіма зусиллями українців та української діаспори ми зможемо подолати різні недоліки в нашій житті.

Степан БУЧУТА,
Голова СУР

24 листопада 2013 р.

Д. Праля, М. Ратушний, М. Петрецький, Ст. Бучута

Ратушним. Дотепер нас відвідували колишні голови УВКР, Іван Драч та Дмитро Павличко, а 27-28 червня 2011 року був нашим гостем Євген Чолій – голова Світового Конгресу Українців. Євген Чолій побував у головному приміщенні уряду Румунії і в Парламенті. У рамках цих візитів мав окремі зустрічі із сенаторами українського походження, з віцепре-

КОПАШИЛЬСЬКОМУ УКРАЇНСЬКОМУ ХОРУ «ЗЕЛЕНА ЛІЩИНА» – 60 РОКІВ

Крім виступів у школах, дитячих таборих, цей хор брав участь у конкурсах і фестивалях. Так, коли в Карашсеверінському повіті був заснований дитячий і молодіжний пісенний фестиваль імені композитора Тімотея Поповича (в цьому році вже відбувся 34-ий випуск цього фестивалю), дитячий хор «Бруньки» брав участь у ньому від самого початку і до 13-го випуску. Згаданий фестиваль був престижним, у ньому брали участь колективи не лише з Румунії, а й з Молдавії, Естонії, Австрії. Хоч призових місць копашильському хорові так і не вдалося завоювати, та він завжди виступав на висоті і за рейтингом знаходився серед кращих. Треба додати, що

дитячим копашильським хором «Бруньки» керував також Іван Лібер.

Пізніше, на прохання учительського колективу, був заснований театральний гурток. Цей колектив широко розгортав діяльність серед українських громад, ставлячи такі відомі п'єси українських драматургів, як «Сватання на Гончарівці», «Пошилися в дурні», «Наталка Полтавка», «У степах України», «Зелена ракета» та інші. Крім того, гурток у свій репертуар включив і короткі вистави румунських авторів, як «Чотири свати і один парубок», «Підходящі характери», «Великий матч, великий» та інші, які дали можливість йому виступати і перед румуномовною публікою. Тут також неабияку роль зіграв педколектив

Копашильської школи. Навіки залишаться в пам'яті копашилян імена учителів, як Фурді Іван і Анця, Кимп'яну Петро та Василя, Марія Лібер, Сідий Олена, Шмуляк Іван і Славка, Буделіци Михайло, Дорка Ана, Шімоня Родіка, Докія Іон, Губаль Іван та Феліція, Єлена Мігай, які, не жалюючи сил і часу, прикладавши всі свої зусилля для успішного розгортання культурної діяльності у цій далекій куточку, де живе українське населення.

Необхідно згадати, що вагому допомогли художні колективи отримували від працівників сільської ради. Тут треба відмітити сільську бібліотекарку Марію

(Продовження на 16 стор.)

У Реметах (Мараморощина)

«ОСІННІ ОБРЯДИ УКРАЇНЦІВ»

Серед заходів філії Союзу українців у Марамороші є і «Осінні обряди українців». І де найкраще міг відбутися цей захід, як у селі, що знаходиться на низовині ріки Тиси, в Реметах, де земля з найродючіших. Іншими роками цей захід відбувався в жовтні на подвір'ї школи.

Тепер, пізніше, оскільки погода дощова, тож відбулася у середині у великому залі. Тут була виставка сільських продуктів, а також і виставка художніх картин проф. М. Бринзянюка, засновника організації СУР у Реметах.

У переповненім залі серед учасників – голова СУР села Ремети проф. Василь Пасинчук, який відкрив це свято, голова СУР Степан Бучута, голова Марамороської філії СУР Мирослав Петрецький, радник Міністерства освіти Ельвіра Кодря, директор школи села Марія Штефан, примар села М. Бринзянюк.

Після вітальних слів гостей, артистичну програму почали формації села Ремети. Виступила група учнів ліцею ім. Т. Шевченка із Сігета, які представили літературно-музичний монтаж про осінь. Із віршами про осінь

виступили учні 1-го класу, а вокальна група «Краснянка» із с. Красна Вішеулуй – із народними локальними піснями (інструктор Юра Мочерняк). Вокальна група «Веселка» із Бистрого виконала на високому рівні українські пісні на два голоси під проводом Лучії Глодян. Хор «Полянка» із Русь-Поляни під проводом проф. Стелли Сонгот виконав вже знайомі нам пісні і обробки на чотири голоси. Думаю, що всі ми раді, що цей відомий хор повернувся на сцену. Опісля виступали дві цікаві групи: вокальна група жінок «Барвінок» із Кричунова і вокальна група чоловіків із Луга над Тисою. Якщо вокальна група жінок із Кричунова під акомпанементом на акордеоні Івана Осташа виконали кілька знайомих українських пісень на два голоси під проводом І. Щербана, то група

чоловіків із Луга над Тисою виконала кілька давніх народних локальних пісень. Якщо голоси жінок звучали дзвінко, то і чоловіки не лишилися нижче.

Прекрасно прозвучали пісні української солістки Марії Савки. Ронянські учні-танцюристи «Соколята» виконали бездоганно народний локальний ронянський танець. У підготовці учнів вкладено десятки годин репетицій під проводом проф. Джети Петрецької. І якраз коли на сцену вийшов хор «Ронянські голоси» із Верхньої Рівни, прийшли гості із України, – делегація, яка вже кілька днів перебувала у Румунії з приводу побудови моста між Румунією і Україною. Їх зустріли із хлібом-сіллю.

На сцену були запрошені префект

Марамороша п. Антон Рогіян і голова Дмитро Дм. Андрійок із Закарпаття – Рахово. Після промов префектів хор «Ронянські голоси» виконав пісні «Рече та стогне», обробку «Сюїта Марамурешане» і поздоровлення «Многая літа» на двох мовах, приділені гостям. Після відтягнення високих гостей хор під проводом проф. Дж. Петрецької виконав ще кілька українських пісень на чотири голоси, одні з них під акомпанемент акордеоніста М. Грижсака. І на цей раз хор виконав пісні із великою майстерністю, хоча в цей період частина молодих хористів знаходиться у інших місцевостях – на вищих студіях.

Артистичну програму закінчила група «Кривлянка» села Кривого, підготовлена Анною Цюдик. Диригенти і артистичні формації були обдаровані дипломами.

Голова організації СУР Ремети В. Пасинчук подякував гостям, всім присутнім і артистичним гурткам за їх виступи. Свято «Осінніх обрядів українців» закінчилося спільним столом, де українські пісні звучали далі.

Текст і фото
Іляни ДАН

СМАЧНОГО ВСІМ!

ГАРБУЗ «ДАРУНОК ОСЕНІ» (рецепт)

Потрібно: гарбуз середнього розміру, картопля – 1кг, гриби – 500г, свинина – 500г, цибуля – 3шт, морква – 2шт, сметана – 200г.

Гарбуз помийте, зріжте верхівку, вийміть ложкою насіння і волокна.

М'ясо наріжте кубиками і обсмажте, гриби відваріть, поріжте.

Овочі нашинкуйте і обсмажте, картоплю почистіть, помийте.

Начиніть шарами: м'ясо, гриби, овочі (2 шари) і залийте сметаною.

Гарбуз на деці обкладіть картоплею, збризніть олією. Запікайте при 160-180 градусах.

Смачного Вам!

КАРТОПЛЯНІ ПИРІЖКИ ІЗ СИРОМ (рецепт)

Інгредієнти:
Тісто:
3 скл. борошна
4 ст. л. сметани
3 ст. л. олії
0,5 ч. л. соди з оцтом
0,5 ч. л. солі
Якщо потрібно, то влийте трішки води (тісто має бути таке, як на вареники).
Начинка:

5-6 картоплин (відварити і потовкти)
150 г сиру
1 яйце
сіль, перець, улюблена приправа
1 яйце для змащування
Замісити тісто. Вимішати начинку. Зробити пиріжки. Змастити щедро яйцем. Посипати приправою.
І пекти 30-35 хв при 190 градусах.
Смачного Вам!

ГОЛОВА СОЮЗУ УКРАЇНЦІВ РУМУНІЇ – АКТИВНИЙ УЧАСНИК РІЗНИХ ЦЬОГОРІЧНИХ ЗАХОДІВ

Стається, взагалі, кожного року, що деякі події, заплановані в діяльності різних меншин нашої держави, а головню в нашій меншині, перекладаються на кінець року, і так стається, що в останні місяці року накопичуються багато з них. Я б хотів згадати деякі події, які відбулися в останні два місяці, тобто в жовтні та листопаді.

Департамент Національних Меншин Румунії розгортає свою діяльність по різних комітетах чи комісіях. Так існують Комісії по культурі, навчанні, по юридичних справах, а ще є найголовніша з них. Це комісія, яка займається економічно-фінансовими справами. Комісії, в свою чергу, розгортають діяльність через пленарні засідання, які організуються в приміщеннях організацій меншин Румунії.

Цього року прийшла черга і Союзу українців Румунії організувати таку зустріч Комісії по економічних та фінансових справах. На нашу пропозицію, засідання цієї Комісії відбулося в місті Сігету Мармаціей Марамороського повіту, де учасники знайшли одні з кращих умов щодо проведення такої зустрічі. А ще цей вибір був продуманий для того, щоб представники різних національностей ознайомилися з найчисленнішою громадою українців Румунії, де проживають понад 60 відсотків українців нашої держави.

Засідання відбувалося протягом трьох днів – від четверга до неділі, від 10 до 13 жовтня 2013 р.

Окрім своїх специфічних справ економічно-фінансової комісії, учасники відвідали приміщення Марамороської філії Союзу українців Румунії в Сігеті, а також «Веселий Цвинтар» в селі Сепинца та монастир Бирсана, гуляли по місту і були на українському базарі.

Між головними зустрічами, які справили приємне враження для учасників, то було відвідування українських сіл Верхня Рівна та Русь-Поляни. Делегації на-

пам'ятника Невідомого солдата, де поставили корзину з квітами. Опісля, через перевал Гера, добралися мікробузом СУР в долину Рускови, проходячи через село Рускова та Кривий (Репедя). Опісля – до великого українського села Поляни (стародавня назва, яку я знаю із дитинства, і яку я підтримую, то Русь-Поляни).

В Полянах на нас чекав голова місцевої організації СУР Штефан Кіфа і члени бюро, а також примар Штефан Онча. Після поклону і покладання квітів до пам'ятника ветеранів (добровольців) Другої світової війни гості села відвідали стару дерев'яну церкву, збудовану в XVI-столітті, яка тепер є пам'яткою ЮНЕСКО. Також нову православну церкву, де служить отець Ілля Хащик, який був

понад 600 євреїв.

Іншим великим сюрпризом було для кількох учасників цієї зустрічі, коли я запропонував їм відвідати Центр Європи в Україні в селі Ділове Рахівського району.

Не могли відвідати Україну всі учасники цього форуму, тому що не всі мали біля себе міжнародні паспорти, але сім осіб таки відвідали місто Рахів, музей Карпатського Біосферного заповідника, Інформаційний центр Закарпатського Біосферного заповідника, Колибу в центрі Європи і Географічний Центр Європи.

На території України нас прийняли представники Рахівської Районної Ради і держадміністрації на чолі з головою Миколою Беркало.

Газди Рахівського району нас дуже гарно прийняли і вгостили, так, що гості навіть сказали мені, що практично не сподівалися на таке урочисте прийняття, ніколи не думали, не надіялися на таку чудову гостеприємність. Але все це пройшло, і мені треба було братися з понеділка до нової праці, їздити до Бухареста і опісля брати участь в кінець тижня в різних інших подіях, організованих Союзом українців Румунії.

Відбулися ще такі події, де я брав участь:

- 60 років від заснування хору «Зелена ліщина» в селі Копашиль Караісеверінського повіту;
- Дні української культури в селі Вишавська Долина (03.11.2013);
- Осінні звичаї українців села Ремети (10.11.2013);
- Історія, обряди і традиції українців села Верхня Рівна (17.11.2013).

В цьому періоді відбулися Засідання Виконавчої Президії і Засідання Ради, де було обговорено проект бюджету на слідуєчий рік.

Про інші цьогорічні події поінформуємо вчасно далі в наших часописах.

нашим супровідником.

В Полянах ми відвідали Будинок культури, який нещодавно пройшов через загальний ремонт за фінансування Європейського Союзу.

Для учасниці Спільноти Євреїв пані Клементи Теогарі з Бухареста був великий сюрприз, коли я їй провів на єврейський цвинтар і, разом з колишнім примарем села, професором історії Бела Сонготом, розказали їй про історію цього кладовища.

Вона сфотографувала деякі пам'ятники і від щирої душі подякувала нам за такий надзвичайний сюрприз. В селі

меншин зупинилися у Верхній Рівні біля перед Другою світовою війною жили

Степан БУЧУТА

ДАРУЮЧИ, МИ ОТРИМУЄМО У ВІДПОВІДЬ ЩЕ БІЛЬШЕ!

НЕЗАЛЕЖНО ВІД НАШИХ МОЖЛИВОСТЕЙ, МИ ВЗМОЗІ ЗМІНИТИ ЖИТТЯ БАГАТЬОХ ЗНЕДОЛЕНИХ!

Упродовж останніх років у Сучавському повіті сім'я священника Миколи та Лучії Міжок неодноразово матеріально допомає студентам, учителям та іншим малозабезпеченим особам. Так, з ініціативи родини Міжок, численні віруючі парафій сіл Босанч, Плопень, Лункушоара та Преліпка зібрали гроші для вчительки української мови Віоріки Коняк (Велечко) з села Бродина, в якій повністю згоріла хата.

Учениці Елена Танасійчук та Ярина Кордубан Національного коледжу ім. Міхая Емінеску, які премійовані на багатьох конкурсах та олімпіадах з української мови, а також студентка Марія Хабур Сучавського університету ім. Штефана Великого отримали з нагоди різдвяних та великодніх свят від родини Міжок гроші для забезпечення необхідних побутових потреб.

Після проведення недільних богослужінь, щонайменше п'ять разів родина Міжок забезпечила гарячими обідами сотню вдів із села Поляни Марамурського повіту. Поряд з цим для однієї вдови з Сучавського повіту були куплені дрова для теплої зимівлі.

Безперечно, сьогодні є чимало родин українського походження, які потребують матеріальної допомоги. До прикладу, в селі Шербівці дев'ятеро дітей родини Ребенчук залишилися круглими

сиротами. Їхнє обійстя також згоріло. Всі ці діточки навчаються української рідної мови. Так, пані вчителька Іляна Белмега з Верхньої Бродина стала вдовою з чотирма дітьми, які вчать у школі в місті Сучава. Їй теж досить важко спомогти власних дітей, які також вивчають українську мову як рідну.

У багатьох селах Румунії, де проживають українці, є багато літніх людей, багатодітні сім'ї, діти яких покинули школу через значні фінансові труднощі своїх батьків. Тож, нашим завданням є усвідомлення цих проблем і допомога тим родинам, які виховують дітей. Їм неодмінно треба допомогти, бо даруючи, ми отримуємо у відповідь ще більше. Радість, щастя, любов і Божу благодать!

Ми – українці – маємо сприяти захисту материнства та дитинства, надавати допомогу багатодітним і малозабезпеченим сім'ям, залучати благодійні внески українських та іноземних юридичних і фізичних осіб. Ми повинні мобілізувати фінансове співробітництво з благодійними та іншими організаціями, фізичними особами в Румунії, провести благодійні акції. Адже незалежно від наших можливостей, ми взмозі змінити життя багатьох знедолених!

Ірина-Люба ГОРВАТ,
Генеральний секретар СУР

Цікаво? Король Бельгії спостерігав за голодівкою в Києві...

Король Бельгії спостерігав за голодівкою в Києві у 1990 році... В пору, коли британці з нетерпінням чекали вістки про народження їх королівської дитини, в Бельгії відбулося прощання короля Альберта, який 20 років був на троні...та інтронізація (присяга в Парламенті) нового монарха.

21 липня – це національне свято Державности Бельгії. Світові Засоби Масової Інформації, з австралійськими включно, подали, що від неділі 21.7.2013 Бельгія має нового короля Філіпа. Скажете, а що воно нас обходить?

Щоби в'яснити, чого для нас, українців, не тільки Бельгії, а й України, постать нового бельгійського короля цікава, мушу вернутися в часі до початків 1990 років.

Відомий в світі економіст, бувший голова Інституту Менеджменту в Швейцарії, радник Верховної Ради України та президента Леоніда Кравчука, Віктора Ющенка, - Богдан Гаврилишин – описав у спогадах 10-річний період своєї праці в Україні; частина уривків була вміщена в газеті "Україніан Віклі" (Ukrainian Weekly) в ЗСА.

Знаючи добре пана Гаврилишина (зустрічала й возила його по Сідней й кілька разів зустрічала в Києві), я з великим зацікавленням прочитала ці спогади, бо все в них мені таке близьке й знайоме. Натрапила на дуже цікаву деталь, пов'язану з студентською голодівкою в 1990-му році. Як пригадують собі читачі газет, я була з студентами під час цієї голодівки щодня, крім тих 3-ьох днів, коли була в Іванофранківську й Старому Угріневі на відкритті першого пам'ятника Степану Бандері в Україні.

Довідаюся з писань пана Гаврилишина, що на студентській голодівці був присутнім майбутній король Бельгії - принс Філіп, який в неділю 21.7.2013 став королем.

Пан Гаврилишин пише:

..."Принс Філіп (Prince Philippe) з Бельгії, якому в 1990 р. було 30 років, а якого до престолонаслідства королівства Бельгії підготовляв Гастон Дюрник (Gaston Doernick), один з мудрих людей Бельгії, - хотів відвідати Україну інкогніто. Про це мені зателефонував пан Дюрник й запитався, чи я міг би опікуватися принсом. Я на це погодився, й замовив кімнату для князя в готелі «Національний». Тоді це був готель Центрального Комітету Комуністичної Партії України. Я зустрів Принса на летовищі й познайомив його з родиною Юрія й Юлії Полуневих, оскільки вони однолітки. Вони не знали, хто був їх гостем. Я їм сказав, що це син мого бельгійського приятеля. Вони себе взаємно сподобали й Полуневі запропонували Філіпові жити в них. Принс аж підскакував, радів з цього приводу. Він спав в малій кімнаті, яка служила за столову, бібліотеку й спальню. А князь же привик до комфортів...

Щоденно бельгійський Принс Філіп їздив київським метро на площу, яка потім назвалася Незалежності, й проводив цілі дні з голодуючими студентами, розпитував їх про цілі голодівки, про історію України. Кожного вечора Принс приходив до мене до готелю й з захопленням розповідав, що відбувалося в малому наметовому містечку, вповні підтримуючи українських студентів в їх намаганнях...

Принс Філіп був дуже мені вдячний. 6 місяців пізніше він написав, подружжю Полуневих. Дякуючи їм за їхню гостинність, написав хто він...й дав й мені дозвіл розкрити його справжню ідентичність!"- так пише пан Богдан Гаврилишин.

Я напевно зустрічала бельгійського принса Філіпа в наметовому містечку, бо говорила з кожним присутнім там чужинцем та всіма журналістами...Та не знала, що між нами майбутній король моєї Бельгії. Так, я хоч живу вже стільки років в Австралії, ще все є громадянка Бельгії. Якби я знала, що між нами принс чи князь Бельгії, - була б всім сказала, не стрималася б. Видно, це знав д-р Гаврилишин й навіть мені не сказав про таку "таємницю". Але щось мені хотів підказати, бо постійно, як мене бачив, казав: "Вів ла Белжіке - хай живе Бельгія!". Звідки я могла би додуматися про присутність на площі принса...

Я дуже рада, що тоді принс Філіп так захопився Україною й одобрявав тодішні вимоги студентів! Вже в пізніші роки, як голова бельгійської бізнесової групи відвідував Україну, був добре поінформований про політичну там ситуацію.

Дякую панові Гаврилишинові за таку вістку й взагалі за цікаві описи-спогади, які він закінчує оптимістичним ствердженням: "Молодь України дуже швидко вчиться, й коли вона за 10 років перебере керівництво України, все там зміниться на краще!". Дуже хочеться, щоб так воно було!

Марічка ГАЛАБУРДА-ЧИГРИН,
Сідней-Австралія. 21.7.2013 р.

Чернівчани гостювали в Ясах на Першому Міжнародному фестивалі літератури та перекладу ФІЛІТ

23 - 25 жовтня ц. р. делегація Чернівецької області (Україна) відвідала місто Яси (Румунія) на запрошення голови Яської повітової ради Крістіана Адомніцей. Депутати обласної ради Ауріка Божеску та Михайло Павлюк, які працюють у складі постійної комісії обласної ради з правових питань, міжетнічних відносин, транскордонного співробітництва та антикорупційної діяльності, а також начальник відділу регіонального розвитку та фінансового моніторингу виконавчого апарату обласної ради Тетяна Татарчук взяли участь у Першому Міжнародному фестивалі літератури та перекладу ФІЛІТ, ініціаторами якого є Крістіан Адомніцей та директор Яського музею румунської літератури Дан Лунгу.

Серед почесних гостей церемонії відкриття фестивалю, яка відбулася у Яському національному театрі, були Голова Сенату Румунії Крін Антонеску та Міністр культури Данієл-Константін Барбу, представники дипломатичного корпусу, відомі літератори з багатьох країн Європи.

Депутати крайового парламенту Буковини під час офіційного прийому у голови Яської повітової ради привітали пана Адомніцей від імені голови Чернівецької обласної ради Михайла Гайничеру з нагоди успішного старту яскравого культурно-мистецького проекту та висловили

готовність щодо подальшого розвитку співпраці між Чернівецькою областю та

Яським повітом в різних сферах життєдіяльності територіальних громад двох дружніх регіонів. Румунський посадовець у свою чергу висловився на підтримку українських ініціатив, спрямованих на європейську інтеграцію, особливо актуальних напередодні Саміту Східного партнерства, який відбудеться у м. Вільнюс в листопаді цього року.

Програма фестивальних заходів, яка містила презентації книг відомих літераторів та початківців, видавничі виставки, літературні читання, книжкові ярмарки, зустрічі письменників зі студентами та викладачами яських учбових закладів, завершилась грандіозним симфонічним концертом.

Учасники делегації Чернівецької області на Першому Міжнародному фестивалі літератури та перекладу ФІЛІТ висловлюють щирю вдячність Яській філії СУР за постійну підтримку зв'язків між двома нашими регіонами та вірцеву організацію роботи буковинської делегації в рамках фестивалю.

Данієль СЕРДЕНЧУК,
заступник голови Яської філії СУР,
Тетяна ТАТАРЧУК,
начальник відділу регіонального розвитку та фінансового моніторингу виконавчого апарату обласної Чернівецької ради

Українські осінні свята

Чарівна осінь довела нам ще раз, що їй не хочеться відходити від нас, хочай золоте проміння несміливого сонця нагрівають не тільки навколишнє середовище, але й нашу душу, тому що цієї продовженої осені відбулися багато цікавих і важливих подій під проводом СУР, в Марамороському повіті, тобто: «Свято українського танцю і пісні» під керівництвом пана професора Юри Мочерняка – голови організації українців села Красного, «День української культури», у Вишавській Долині під керівництвом голови організації українців пані проф. Ледії Співалюк, «Осінні обряди і звичай в українців», в Реметах під проводом пана Пасинчука В., голови організації українців та «Історія, обряди, звичай і українська ноша», в Верхній Роні, організовано паном професором Еликом Опрішаном – головою організації українців в селі.

І так наша молода артистична група «Веселка», створена з учнів і учениць з п'ятого до восьмого класів з села

Бистрого брала участь у цій прекрасній події, представляючи пісні з народного місцевого фольклору.

На велику честь наша група була запрошена на ці надзвичайні заняття, де виступали з майстерністю різні хорові, інструментальні, чи театральні групи з українських сіл нашого повіту.

Зважаючи на те, що, хочай пан голова СУР пан Степан Бучута занятий з важливими проблемами для доброго проводу, кожної неділі був присутній на подіях, які відбувалися в українських селах, разом з паном Мирославом Петрецьким – головою Марамороської філії; а також хочу пригадати, що і наша шановна пані інспектор Симона Малярчук переживала кожний момент краси пісні і танцю, обрядів і звичаїв українства, все це збуджуючи в кожному з нас повагу до українців і шану до української мови.

Ми бажаємо всім організаторам міцного здоров'я й сил для майбутніх подій і занять, а також дякуємо за запрошення і сердечно поздоровляємо.

Викладач Лучія ГЛОДЯН,
село Бистрий,
Мараморощина

Слово Степана Бучути на фестивалі в Красному

Шановні представники місцевої влади,
Шановні члени комітету Марамороської
філії СУР,

Шановні представники Союзу
українців Румунії,
Шановні учасники,
Шановні красняни!

З радістю спостерігаємо сьогодні за одним з найважливіших культурних заходів, організованих Союзом українців Румунії, а саме за Фестивалем української пісні і танцю в селі Красний, Марамороський повіт.

Роль цього фестивалю є залучення українців у просуванні знань і самобутності, культури та національних традицій через пісню і танці, бо спільно

пісня і танець – це картина, яка, хоч і непоказна, вражаюча, хоч і не шокує, дивує

та притягає не так сама по собі, як її темою.

В умовах, в яких число українців неухильно зменшується через деякі фактори, з-між яких найсерйознішим є демографічна криза, специфічна сучасній Європі, впливаючи на всі народи, наша організація прагне забезпечувати збереження етнічної, мовної і культурної української національної меншини в Румунії.

Українці в Румунії – вільні громадяни у вільній і демократичній країні, в якій національні меншини мають рівні права з більшістю населення, але також, відповідним чином, підтримують традиції і рідну мову, – невід'ємну частину національної культурної спадщини українців.

(Продовження на 9 стор.)

ПРО ОБРЯДИ І ЗВИЧАЇ СЕЛА ВЕРХНЯ РІВНА

Щодо обрядів і звичаїв нашого села, то їх можна пов'язати з етапами розвитку людини, з різними роботами, з різними святами і родинними відносинами.

I. Таким способом згадаємо кілька обрядів і звичаїв, пов'язаних з етапами життя людини. Так спогадаймо хочай те, коли дитинка народилася. Тоді сім'я, куми, приятелі чи сусіди відвідують маму і новонародженого та несуть їй чогось смачного поїсти, супу чи хмелянки, ба навіть і якогось смачного напитуку. Мати не сміє виходити на вулицю, аж поки не піде до церкви «вивестися», а це буває побільше тоді, коли хрестять дитину.

Для того, щоб похрестити дитину, запрошують нанашок (хрещених матерів), які можуть бути вінчані куми, добрі приятелі або члени родини. Для хрестин приготують гарну гостину і калачі, уплетені з двох пелюсток, що виражає довголіття дитини і батькам. Перед початком гостини передають дитинку всім гостям з рук на руки, а гості викладають свої подарки. Продовжуються хрестини з музикою і танцями. Не годиться вагітній жінці бути нанашкою! Після певного часу нанашки несуть гостину, так звану «народини», що складається з калачів, вина і якусь страву, кажучи: «Ваш калач, а моя дитина», що символізує відштовхування від дитини всього злого, хворіб тощо, навіть і смерті.

Для хлопців інший етап життя було іти до війська. Сім'я, кохана дівчина, приятелі чи сусіди проводжали хлопців на поїзд з музикою, різними піснями і плачем, як, наприклад: «Ой іду я у катуні на білум конику, сидить мила полпакує на колодячику», або «Ой мамо, моя мамо, дай сорочку білу, не меш мати, кому дати на другу неділю».

Після війська слідує важливий етап одруження. Хлопець посилає родичів чи старих поважних осіб на сватання. Після того, якщо згодяться з сватанням, то

встановлюють день свадьби (весілля), де будуть молоді проживати, а також, що дістають молоді в придане (в парті).

Весілля, звичайно, відбувалось в четвер, або у вівторок, рідше у суботу. Напередодні весілля плелися вінки з барвінку і квіток, причому співали «спеціальні» пісні, а в молодого зшивали стяг (курагов) і прикрашували топірець (балту).

На весіллі велику роль має староста (двурник), який веде все розгортання весілля. Звичайно, що музика має свою роль: кожний момент має свою специфічну мелодію – коли йдуть на вінчання, коли вертаються, коли завивають молоду і т.д.

Найсумніший момент з життя людини є смерть. На оприведню старші молилися, а молоді заводили різні забави, як, наприклад: хлопці гралися «чентури», а дівчата «висіти». Взагалі, смерть якоїсь людини повідомляється дзвонами: мужчинам дзвонять три стихи, а жінкам лише два, а дітям – у малий дзвін.

II. Щодо святкових обрядів і звичаїв, скажемо, що українці нашого села тримають свята за старим стилем.

Якщо говорити про празник Рождества Ісуса Христа, то слід сказати, що, ще починаючи з 4 грудня (Уведення в храм Пресвятої Богородиці), починається піст, а молодь починає приготуватися до Коляди. Тут входять 12 парубків і приготують сценету Рождества Христового.

У церкві на Святий вечір парубки і дівчата прикрашають цукерками та іншими оздобами ялинку, а так само колядують. Господині ставлять під скатерть отави, а на стіл 9 або 12 страв, всі лише пісні, що символізує врожайність землі і результат праці за цілий рік.

Протягом трьох днів Різдва хлопці маскуються в «чортів» і «жидів» та прилюдно висказують різні негативні сторони дівчат, хлопців, господарів і т.д., та без того, щоб називати їхні імена. Також оголошують заручення, кажуть різні жарти, навіть роблять свадьбу (весілля) між маскованими персонажами.

З нагоди Нового Року групи дітей чи дорослих збираються і ходять до приятелів, чи сусідів, з віншуванням.

Господині збирають із столів отаву і дають худобі перед їдою.

На Водохреща, якщо зима люта, то на Ронішорі вирубують лід у формі хреста для посвячення води. Після посвячення води священник ходить по хатах віруючих з хрестом, а господині зустрічають його із запаленою свічкою.

Великдень люди зустрічають семитижневим постом (говінням), що починається так званим «пущенням», коли до опівночі гуляють, а на другий день господині вимивають посуду і ложки золою.

Після посвячення пасхи молодь і старші збираються коло церкви і там заводять різні забави, як «Розходіться, задні», «пуканки», бігти «коня», «медведиця», «свічечок», співають «спеціальні» пісні, як, наприклад: «Під дубиною, під зеленою», «Десь тут була подоляночка», «Ференце, ференце», «Ой, ялова дощечка горіла».

III. З нагоди польових робіт, зоравши землю перед сівбою, орач стає на коліна і молиться на добру погоду і добрий урожай.

Закінчивши друге сапання кукурудзи, спираються одною рукою зв'язати листки двох «сусідніх» рослин, а якщо це вдасться, то того року буде гарний урожай. Після закінчення сапання картоплі жінки ловляться обома руками за голову для того, щоб картопля була велика, як голова.

Коли засівали коноплі, то на тій ділянці витанцьовували з піднятими руками, щоб отакі коноплі вирости високі!

Коли була «міра», господарі доїли вівці і в молоко кидали пелюстки ружі, щоб лихі очі не виливали зло на овець.

...Багато звичаїв бувало, але, на жаль, вони занедаються і забуваються...

Елек ОПРІШАН,

голова Верхньорівнянської філії СУР

П.С.: З нагоди свята та симпозіуму «Історія, традиції та українська ноша», організатором якої був Союз українців Румунії.

«НАШІ СУЧАСНИЦІ»

Наші сучасниці - це свідомі українки, матері, які завжди ставали на захист своєї рідної мови, культури, релігії, своєї родини. Жінки розуміли добре, що їхнє головне завдання – прищеплювати і зберігати все оте рідне, що дає продовження роду поза межами України. Живучи серед румунського населення, де асиміляція, хай і природна, діяла і діє, залишила немалі сліди, тож жінки зрозуміли, що від них, може, в першу чергу, залежить вкласти у душі своїх дітей любов до рідного і гордість за те, що ми належимо до великого українського роду.

**КОЛИШНЯ СПІВРОБІТНИЦЯ
ЧАСОПISУ «ВІЛЬНЕ СЛОВО» –
ДИРЕКТОР-КООРДИНАТОР
РЕМЕТЯНСЬКОЇ ШКОЛИ
(МАРАМОРОЩИНА)**

Прочитавши матеріал п. Іяни Дан про «Осінні звичаї в с. Ремети», дуже приємно вразило мене те, що моя молода колега, – Марія Штефан, з дому Думнич, яка пропрацювала деякий час редактором в г. «Вільне слово», – стала директором-координатором школи у рідному селі Ремети, що на Мараморощині.

Марія Штефан – випускниця українського відділення Сігетського ліцею

ім. Драгоша Воде і Факультету іноземних мов Бухарестського університету, талановитий викладач, яка протягом років мала

чудові успіхи на Національних олімпіадах з російської мови зі своїми учнями.

Українське село Ремети завжди проявляється також і гарними результатами на Олімпіадах з української мови в Румунії. Гарні, рішучі українці, які проживають дещо подальше від інших марамороських сіл зони Вішеу-Красна, реметяни межують з Україною на ріці Тиса, через яку не раз, за комуністичні роки, коли неможливо було відвідувати рідних, перегукувалися, передаючи деякі новини з обох боків ріки рідним, або колишнім сусідам.

Знаю реметянців ще з тих років, коли, як ронянка, мала нагоду бачити їх на сцені мого рідного села Верхня Рівна, де колеги мали нагоду зустрітись і поспілкуватись про їхні здобутки, про ті післявоєнні роки, хоч і нелегкі, зате радісні, які українцям Румунії дали можливість пізнати себе і показати світу, що вони гідні поваги.

Впевнена, що Марія Штефан, – як директор – дуже добрий наслідник своїх попередників.

Побажаймо п. Марії успіхів у своїй відповідальній праці директора і викладача! Ще раз успіхів!

(І.П.-К.)

Євромайдан залишатиметься у Києві до 29 листопада

25 листопада 2013, 7:55
Джерело
Відомості-UA.com

«Євромайдан включно до 29 числа залишається на Майдані Незалежності в Києві та кличе людей в усіх містах України виходити на свої майдани, зокрема на акцію останнього попередження 28 листопада», — підкреслюється в заяві.

Координаційна рада столичного Євромайдану ухвалила рішення залишитися на Майдані Незалежності в Києві до 29 листопада включно. Про це повідомили члени координаційної ради, до якої входять лідери опозиції та активісти Євромайдану.

«Євромайдан дякує та вітає всіх небайдужих українців, які 24 листопада чітко дали зрозуміти українській владі, який стратегічний курс підтримує суспільство», — йдеться у заяві.

«Євромайдан оголошує про продовження акції і вимагає від Віктора Януковича виконати умови Європейського Союзу та підписати Угоду про

Асоціацію», — сказано в рішенні Координаційної ради.

«Євромайдан залишається відкритим майданчиком для висловлення позицій, акцій,

дискусій для політичних та неполітичних об'єднань», — йдеться в документі.

«Євромайдан вітає ініціативу об'єднаної опозиції щодо розгортання широкого всеукраїнського руху на підтримку європейської інтеграції та підтримує зусилля партій щодо підписання угоди з ЄС», — сказано в рішенні.

«Євромайдан проголошує про право кожного учасника індивідуально визначитися щодо тих чи інших політичних вимог», — мовиться в заяві.

«Євромайдан включно до 29 числа залишається на Майдані Незалежності в Києві та кличе людей в усіх містах України виходити на свої майдани, зокрема на акцію останнього попередження 28 листопада. Майданчик працює цілодобово. Основний збір щоденно о 18.00», — підкреслюється в заяві.

Як відомо, за різними підрахунками, на мітинг в підтримку євроінтеграції України, організований опозицією, в неділю в Києві вийшло від 100 до 150 тисяч людей.

У міліції кажуть, що загальна кількість людей на масових акціях в столиці, враховуючи мітинги і опозиції, і влади, нараховувала близько 50 тисяч учасників.

Слово Степана Бучути на фестивалі в Красному

(Закінчення. Поч. на 8 ст.)

У цьому контексті я хотів би підкреслити постійну турботу нашого Союзу у організуванні великих культурних і мистецьких заходів з міжнародною участю, які дають нам можливість обмінюватися ідеями про збереження української культури та спілкування в цьому великому культурному просторі, якого нам пропонує Румунія.

Ми живемо у віці інформаційного вибуху, науково-технічної революції, яка відбувається в запаморочливому темпі, у епосі, в якій дуже легко бути асимільованим і втратити

етнічну ідентичність. Таким чином, виховання і навчання нашої молоді в українському дусі є важливим у

Союзу українців Румунії на чолі з його головою Мирославом Петрецьким та Юрою Мочерняком – головою організації с. Красний Союзу українців Румунії, – за збереження української культури та українських традицій, які організують щороку цей прекрасний Фестиваль української пісні і танцю.

Нарешті, дозвольте мені подякувати всім вам за вашу присутність у цьому залі і бажаю організаторам, учасникам та глядачам успішно провести цей фестиваль.

З повагою –
Голова Союзу українців Румунії
Степан БУЧУТА

перспективі зміни поколінь.
Вітаю Марамороський комітет філії

3 досвіду учителя української мови і літератури

ОПРАЦЮВАННЯ ВІРШІВ НА УРОКАХ ЧИТАННЯ

Читаючи й аналізуючи поетичні твори у початковій школі, слід пам'ятати про особливості лірики й можливості учнів молодшого шкільного віку сприймати поетичне мовлення. Сутність поезії такого роду полягає в тім, що життя в ній відображене через думки й почуття ліричного героя. Поет не безпосередньо зображує людей та події, а засобами художнього слова. Він викликає у читача певні емоційні й естетичні переживання, активізує його уяву. Цим пояснюються і найхарактерніші особливості ліричного твору: емоційність, виразне мовлення, влучні, місткі слова з багатим підтекстом, підпорядковані усій музикальній організації поетичного твору.

Інтерес молодших школярів до поезії, як правило, незначний. Це пояснюється насамперед деякими труднощами її сприймання, а особливо розуміння.

Що означає сприйняти вірш? Насамперед – проникнути у світ почуттів героя, уявити картини, створені поетом, побачити, відчути те, що він бачив, відчував, переживав.

Невеликий життєвий досвід дітей, обмежені переживання та уявлення збіднюють їхнє сприймання ліричного твору. Молодші школярі захоплюються ритмічною музикальністю поезій і часто читають вірші механічно, акцентуючи ритм та не розуміючи смислу.

Хоч до читанок I-IV класів і дібрані твори, доступні розумінню молодшими школярами, усе ж ліричний вірш доводиться опрацьовувати з урахуванням особливостей жанру.

Готуючись до вивчення з учнями кожного вірша, вчитель продумує, яке завдання потрібно поставити, як побудувати роботу, щоб з першого ж ліричного твору захопити дітей, викликати в них інтерес до поезії. Прийоми необхідно добирати залежно від змісту твору з навколишнього життя. Необхідно, щоб уже перше читання вірша викликало певні почуття, допомогло в його тлумаченні. Якщо читання вчителя справді виразне, вірш вражає дітей і ритмічною

музикальністю, і багатим внутрішнім змістом.

У кожній конкретній ситуації враховуємо, який спосіб подачі твору матиме найбільший вплив – самостійне читання (вголос чи мовчки), прослухання запису чи виразне читання вчителя? На мою думку, викладання вчителем, у якому поєднується багатство інтонацій, жестів й міміки, в початковій школі найчастіше має позитивні результати.

Якщо вірш невеликий за обсягом і становить одну цілісну частину, добре розглядати його весь одразу. Але є твори, в яких кожна строфа займає певне місце в загальній композиції. Аналізуючи кожен частину, також слід пам'ятати про весь

ристати його у творчості. Допомагаємо дітям дійти до висновку, що в поезії те саме почуття може бути виражене найрізноманітнішими словами. Можливості нашої мови багаті, невичерпні. Проте найкраще слово у поезії завжди те, яке найвлучніше, найсильніше відображає почуття поета.

Така робота триває і в години позакласного читання. Вибравши тему про патріотизм, необхідно вважати, що вона допоможе дітям навчитися ще глибше сприймати і розуміти поезію. Велику допомогу можна одержати від шкільних бібліотек (хоч тепер учні дуже мало читають), але учитель повинен виховувати любов у дітей до читання.

Таким чином учні ознайомлюються із творчістю поетів, які писали і пишуть про батьківщину. Нашу батьківщину оспівували і оспівують багато поетів. Урок минає швидко, на ньому опрацьовується ліричний твір, однак враження учнів незабутні, якщо учитель зміг викликати почуття, які їх хвилюють.

Для міцного засвоєння ліричного твору важливе й те, як учні запам'ятовують вірш. Заучування має стати природним продовженням роботи, що почалася на уроках читання. Треба навчити дитину зачувати вірш частинами, виразними картинами, сприйнятими уявою і

осмисленням. Читання вірша допомагає дітям (учням) замічати особливості мови поета.

Вірші одночасно є і найважчим, і найлегшим матеріалом для вивчення. Легкі вони тому, що їх ідейно-художнє багатство дає змогу учителеві збудити думку школярів, викликати в них сильні і глибокі емоції і включити їх в активну працю. Важкі, оскільки учні мають підніматися до рівня бачення й почуттів автора, зрозуміти особливий поетичний світ вірша, досягнути його ідейний зміст.

Марія КИМΠΑН,
вчитель-пенсіонер, с. Кричунів,
Мараморощина

Учасники Конкурсу з читання віршів у Сігеті (2013 р.)

вірш, про головну думку, виражену поетом. Ось чому під час аналізу окремих композиційних частин, кожного з яких може становити предмет розмірковувань, необхідно показати дітям ставлення автора до зображеної картини, висловленої думки і створеного образу.

В опрацюванні ліричного твору важливого значення набуває робота над поетичною мовою. Ще перед читанням з'ясовується значення окремих слів. Коли на уроці розбираємо вірш, ця робота триває довго, оскільки майже кожне слово у поетичному мовленні має багатий зміст. Але урок минає швидко...

Слід якнайповніше розкрити багатство мови вірша, вміння поета вико-

ДРУЗИ МОЇ, ДЕ ВИ?

Ще тепло і признаки літа ще не зникли. Та все ж таки чогось не достає – пісні пташині, їх щебетання рано-вранці не чути, затихло. Таємно тихі ліси стоять задумливі, зажурені. Десь поділася вся та шумлива, весела метушня пташок. Шкода! Покинули нас, полетіли в теплі краї, втікаючи від першого холодного

подиху вітру зими, котра ще далеко, але вже шле тонкі свої відзнаки.

Пташки нарobili собі гніздечка на наших деревах, їли з наших піль, поки було і літечко з нами, а потім швидко-швидко забралися, забули про нас; не прийшло їм у голову, що може ми любили їх і тепер нам гірко. Пізніше, коли ми будемо тремтіти від холоду, зодягнені у

зимний одяг, вони весело літатимуть над запашиними полями чужих теплих країв.

Та ми не гніваємось, ми їм прощаємо, бо, здається, така в них природа, що не можуть жити, а тільки в сонячному промінні. Холод зими знищив би їхні пісні, їхню життєву радість, а може і їх.

Пташки – наші друзі у теплих, ясних, світлих днях, а в біді, в нещастю їх немає.

Можливо, і серед людей такого вистачає...

Таня ДРОЗД,
викладач української мови,
с. Русково, Мараморощина

Душевна пожива

«ВІРУЙ І НЕ РОЗГЛЯДАЙ!»

Першими століттями християни мали оборонятися, відповідаючи на всілякі фальшиві обвинувачення (наприклад, що бивали та з'їдали своїх маленьких дітей, що займалися оргіями і т.д.). Але і сьогодні християнство відповідає на всілякі вигадки. Бо, як на початку своєї історії, так і сьогодні, велика частина протихристиянських активістів дуже слабо знають те, проти чого говорять, самі ж вони не перевіряючи свої інформації і знання про Християнську Церкву у...

Майже всі ми чули слова: «Віруй і не розглядай!». Ті, які мають на душі щось-там проти християнства, кажуть, що ці слова є головною наукою Християнської Церкви. Інші навіть думають, що це слова Самого Ісуса Христа і знаходяться в Біблії, ба навіть шукають їх стишок за стишком. Є також, на жаль, і вірники, які думають, що ці слова справді характеризують їхню віру. Ні одні, ні інші не мають правди! Тоді ж, хто вигадав ці слова?!

Пояснення цієї проблеми нам надходить з перших століть, коли знаходимо інший варіант цієї пропозиції: «Не розглядай, а віруй!».

Християнський письменник і апологет Ориген написав книгу «Проти Кельса» – як відповідь на книгу «Слово правдиве», написану маленьким поганським грецьким філософом Кельсом. Ориген поступово відповідає на всі обвинувачення Кельса, і тільки з книги великого християнського письменника дійшли до нас фрагменти з книги грецького філософа. Кельс говорить проти християнства, даючи свої інформації проти християн свого часу, проти Ісуса Христа, і навіть він каже, що нова віра є для

людей ненавчених (була проповідувана людьми без освіти – апостолами, що вона навіть є проти науки, проти знань, проти виховання слова «Не розглядай, а віруй» будучи головною заповіддю християнства.

До цього обвинувачення Кельс доходить, стараючись доказати, що нова християнська віра нижча, тому що вона варварського походження. А назва «варвар» греки і римляни вживали для приниження, оскільки самих себе вважали вищими у всьому, навіть у справах релігійних. І так поводитися і до нової віри; та не тому, що, як чимало думали б, проповідувати нового Бога-Спасителя, а просто тому, що варварського походження. І тому ця нова релігія (каже Кельс) не підходить римлянам або грекам, бо вона навіть не звертається до людського інтелекту. Тому каже, що мотто християнства є: «Не розглядай, але віруй, віра спасе тебе».

Не знаємо, чи цей грецький філософ вигадав ці слова, чи інші противники християнства. Але можемо припустити, що він основує ці слова на помилковому розумінні слів Ап. Павла: «Хай не зводить ніхто сам себе. Як кому з вас здається, що він мудрий в цім віці, нехай стане нерозумним, щоб бути премудрим. Цього-світня ж бо мудрість – у Бога глупота, бо написано: «Він ловить премудрих у хитрощах їхніх! І знову: «Знає Господь думки мудрих, що марнотні вони!» (1 Кор. 3, 18-20).

Але тут Апостол не говорить, що мудрість є глупотою перед Богом, а мудрістю цього світу. Хто покидає розслідування, той блудить (Прим. 10, 17): «І хоч одні, ліниві, не трудяться, хоч одні

зважають на божественні писання, хоч вони не розглядають Святе Письмо, за заповіддю Ісуса Христа, не можемо сказати, що з цієї причини Писання не має в собі мудрості».

Далі Ориген нагадує грецькому філософу, що велика частина з наших вчинків ґрунтується на вірі, навіть і на виборі однієї чи іншої філософії. Церковний письменник каже ясно: «Хто б зібрався в подорож на морі, хто б одружувався, хто б родив дітей, хто б сів зерно в землю, а не вірував, що все це вийшло б добре, хоч може статися щось недоброзичливе, а стається і такого».

Отже, здається, що нинішні слова «Віруй і не розглядай» народилися в перших століттях, хоча і в іншій формі, може, не точно словами незначного філософа Кельса, але точно вони ґрунтуються як тепер, так і тоді, в непізнанні християнської віри і виявляють саме тих, які говорять тільки за слухом...

от. Маріус М. ЛАУРУК,
Сігетська українська православна церква «Воздвиження Чесного Хреста»

ВВЕДЕННЯ В ХРАМ ПРЕСВЯТОЇ БОГОРОДИЦІ ДІВИ МАРІЇ

Якщо мати на увазі празники, призначені прославлення Богоматері, спостерігаємо, що на протязі цілого року передосіння та осіння пора – це особливий час, присвячений нашою Святою Православною церквою для почитання Пресвятої Діви Марії. Якраз в цей період припадають найбільш з Богородичних празників, а саме:

- Успення Пресвятої Діви Марії – 28 серпня;
- Різдво Пресвятої Діви Марії – 21 вересня;
- Покров Пресвятої Діви Марії – 14 жовтня;
- Введення в храм Пресвятої Діви Марії – 4 грудня.

Також, як присвяток, наша православна церква почитує «Зачаття Пресвятої Діви Марії» від Богоносних Отців Йоакима і Анни – 22 грудня.

Ми, християни православного віросповідання щиросердечно задоволені тим, що проведення Боже настільки чудове, що воно якраз на початку церковного року, який починається місяця вересня, щоб усі мали честь зустрічатися та відсвятковувати ці прекрасні празники для заступниці роду християнського – нашої Богоматері.

Якщо осінь пора року, період, коли християни та всі люди трудящі збирають пальмовий урожай та різні плоди для дочасного земного життя, а Пречиста Діва Марія принесла для всього світу найкращий плід – самого єдинородного сина свого – Спасителя нашого Ісуса Христа.

Так що вона Його народила, вона Його виростила, щоб залишився для нас вічним плодом для життя вічного. Але для здійснення Божого плану, встановленого для спасення роду християнського, її родичі Богоносні Отці Йоаким та Анна мали на увазі, щоб сповнити те, що обіцяли перед

Богом. Так і пояснюється, що вони з Назарету ведуть її ще маленькою, коли Діва Марія мала лише три роки, до церкви з міста Єрусалиму і передають її в руки священникові Захарію. Якраз цю історичну подію ми, християни, святочно празнуємо.

Хоч не дозволяється християнам жіночого роду зайти в церкву в святая святих, на цей час відбувся один виїмок, тому що якраз там і залишили Діву Марію, бо де слідувало, щоб вона народила святого Ісуса Христа, як на приміщенні цієї церкви з святая святих.

З цієї нагоди зібралися не лише священники, а навіть ангели небесні чудувалися, злякавшись, і не могли пояснити собі, чому Діва Марія ввійшла в святая святих.

(Закінчення на 12 стор.)

Симона ЛЕВА,
учитель релігії

Відзначення 175-річчя з Дня народження І. Нечуя-Левицького в м. Клузі-Напоці

Чи цікаво й сучасним любителям літератури читати великого письменника?

26 жовтня 2013 року Клузька філія Союзу українців Румунії відсвяткувала 175 річницю з Дня народження великого українського письменника і перекладача та прозаїка Івана Нечуя-Левицького, який написав велику кількість вдалих, незабутніх комедій, повістей, оповідань, казок, п'єс, статей, нарисів, гуморесок, романів.

На початку заходу студентка Ана-Анка Міхуц представила реферат на тему «Іван Нечуй-Левицький – засновник реалізму в українській прозі», Іонела-Александра Ковач ознайомила всіх присутніх із роботою на тему «Іван Семенович Нечуй-Левицький – видатний український прозаїк другої половини XIX століття». В цих роботах йшла мова про важке фізичне й духовне життя Нечуя-Левицького, про соціальні особливості тих часів та про важливість багатогранної творчості цього письменника для розвитку української літератури, а також про його вклад в збереження і розвиток української мови. Всім присутнім було звернуто увагу на безсумнівний, колосальний вклад діяльності Нечуя-Левицького для розвитку тодішнього й сучасного суспільства.

Захід продовжився виступом лектора доктора Івана Гербіля на тему «Образи соціально-побутової повісті Івана Нечуя-Левицького «Кайдашева сім'я». Дуже до речним був перегляд фрагментів кінострічки «Кайдашева сім'я», створеної за сценарієм Володимира Городька. Чарівне виконання відомих українських акторів занурило нас у глибину стосунків і комедійність ситуацій у сім'ї Кайдашів.

Надзвичайно приємним сюрпризом стало виконання студентами Михайлом Боднарюком, Олексою Боутом, Світланою-Юліаною Лавиця та Нарцисою Семенюк двох уривків з повісті «Кайдашева сім'я».

Це було справді талановите і натхненне виконання, яке щиро вразило і втішило як мене, так і всіх присутніх.

Ця повість є правдивою епопеєю життя українського села, а її герої і їх відносини являються типовими для того часу. Вже після закінчення заходу лектор доктор Михаела Гербіль підкреслила, що вона особисто рекомендує прочитати твори І. Нечуя-Левицького всім тим, кого цікавить історія та побут, соціальний стан

життя і праці, кращий рівень знань і обізнаності людей, зміна правового статусу простих людей, збільшення ролі жінки в житті сім'ї та суспільства та інше. Але геніальність і невмирущість творинь українського прозаїка у викритті і висміюванні вічних людських недоліків, типових рис дозволяє нам порівнювати Нечуя-Левицького з відомим румунським письменником і сатириком Караджале. Їхній гумор, часом лагідна, а часом гостра сатира не підвладні часові. А я б додала, що й опис одвічних питань, таких, як добро і зло, взаємини батьків і дітей, сімейні стосунки, віра в Бога та ін., забезпечують творам Нечуя-Левицького невмирущість і актуальність.

Це, без сумніву, чудовий матеріал для екранізацій чи вистав на будь-якій мові та в будь-який час. Думаю, саме ознайомлюючись з творами Нечуя-Левицького, приходиш до висновку про схожість життя людей через наявність тих же проблем, загальних потреб і прагнень.

На жаль унікальні твори Нечуя-Левицького недоступні ні спеціалістам ні широкому читачеві з Румунії. Перекладів на румунську неможливо знайти навіть у бібліотеках університетів. Чи не пора виправити цю ситуацію? Думаю ще існують спеціалісти яких би зацікавила така багатогранна і титанічна робота, як переклад творів цього великого знавця українського життя, характерів, побуту та мови. Крім того такий проект міг би розвиватися і як цікаве професійне співробітництво між філологами з Румунії та України.

Ольга СЕНИШИН,
м. Клуж-Напока

І. Нечуй-Левицький

Талановиті студенти Клузького університету

українського селянства тих часів. Адже автор надзвичайно точно й детально описує побут колишніх кріпаків, красу народних обрядів, звичаїв та традицій. Згадаймо тільки описи весілля або сватання у повісті «Кайдашева сім'я». Багато місця відведено опису одягу або ремесел. Твори Нечуя-Левицького є справжньою скарбницею для спеціалістів, як вважає Михаела Гербіль.

Відповідаючи на моє запитання, чи цікаво сучасникам читати твори І. Нечуя-Левицького, Михаела Гербіль звернула увагу на те, що, звичайно ж, сучасне життя багато в чому відрізняється від того, як жилося колись в селі: інші, кращі умови

ВВЕДЕННЯ В ХРАМ...

(Закінчення. Поч. на 11 стор.)

Всім було відомо, що на це почесне місце мав право раз на рік зайти лише архиєрей, і то не будь-як, а лише маючи з собою кров з тих тварин, які були принесені на жертву, щоб цією кров'ю покропити олтар, що символізує і зображає вичищення його.

Але з цієї нагоди там, де лише раз на рік мав право заходити архиєрей, зайшла Діва Марія провести все своє дитинство, всю свою молодість, поки не прийшов час, щоб була покликана Богом на цю відмінну Божу роботу – прийняти від Духа святого в утробі своїм і так народити для нас Спасителя

всього світу Ісуса Христа. Це послухнянство Діви Марії було пророковане псалмистом Давидом такими словами: «Слухай, дочко, і дивися та прихили вуха твоє, старайся забути твоїх односельчан (твого народу), і дім родичів твоїх» (Псалм 44,12).

Маленькою будучи, Діва Марія сповнила слова Господа Бога, сказані через псалмиста Давида, мабуть, вимовила і тепер ті самі слова до Господа Бога: «Буде мені по словесі Твоєму», як сказала пізніше і на Благовіщення, і, завдяки безмежній послухнянності, вона заслужила відмінну честь від свого роду християнського.

Завдяки цій заслугі, наша православна

церква не знаходить найпідходящих слів, щоб гідно звеличати Діву Марію, яка є «чеснішою від херувимів і незрівнянно славнішою від серафимів». Ми переконані, що за прекрасну, чудову працю Божу Діва Марія заслужила, щоб ми, християни, прославляли, честували і величали Діву Марію як молитвами, так і піснями та різними гімнами.

Один із чудових гімнів, присвячених Діви Марії, знаходимо записаний в службі Третього Часу, який і мені дуже багато подобається, а саме: «Як маємо називати Тебе, о Благодатная?.. Бо із Тебе засіяло Сонце правди. Раєм? Бо із Тебе виріс цвіт безмертя. Дівою? Бо ти жила в чистоті. Чистою Матір'ю? Бо Ти носила на руках Сина, що є Богом усіх. Тому молись про спасіння душ наших».

ТЕРМІНОЛОГІЯ В ГУЦУЛЬСЬКОМУ УКЛАДІ ЖИТТЯ

(Закінчення. Поч. в попередньому номері)

На полонині, у тимчасовому приміщенні, стаї літують вівчарі, а ватаг виготовляє молочні продукти – будз, вурду, бриндзю, масло. Бриндзя є основним овечим білковим продуктом. Завдяки засолюванню, він може зберігатися тривалий час. Овече м'ясо гуцули переважно споживають в осінньо-зимовий сезон. Вівця не лише гарчує, але й одягає гуцульську родину. Бо з овечої вовни та шкури виготовляють зимовий одяг та вкриття (кожухи, кептарі, петики, барашиці (ліжники), запаски, светри, капчури, ліжники, килими, верети...

Вівці та рогата худоба вважається в українців-гуцулів найбільшою господарською цінністю. З правіків вони селекційно утримують у своїх господарках добре пристосовану до суворих гірських умов породу великої рогатої худоби, яка має місцеву назву «рижка», а також корінну породу коней – «гуцулика», який відзначається особливою витривалістю при верховому транспортуванні вантажів.

Заготовлене сіно, складене у обороти, зберігають на сінокосах. Його з далеких верхів до оседку перевозять взимку на санях, в які упряжені коні-гуцулики, або волики.

Оседок від оседка, звичайно, знаходиться на значній відстані один від одного. Тому людині, яка вперше перебуває на Гуцулії, впадає в очі «самотність» розміщених по ґрунях гуцульських оседків, бо сусід від сусіда живе іноді дуже далеко. Однак, і цю територіальну відстань вміють долати верховинці. Так, зокрема, для термінового зв'язку вони використовують «телеграф» у формі умовних зорових (плахта, чи розкладена ватра, у полі зору сусіда), а також звукових (трембіта, вівкання – гірське відлуння) сигналів. Таким чином, невідкладно інформація може передатись у межах присілка-кутка дуже швидко. Необхідно підкреслити, що цей «телеграф» активно використовувався в період діяльності УПА. Тому більшовицькі каральні загони знищували гуцульські трембіти...

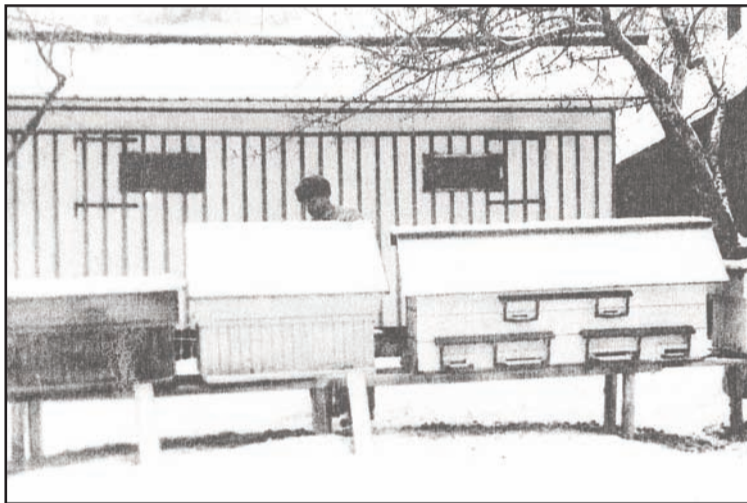
Досить важкою обставиною для життя «у верхах» є відсутність придатних для оранки земель, бездоріжжя і віддаленість від торгових центрів. Проте, гуцульський уклад життя, економічною основою якого є присадибне тваринництво, пристосоване до гірських умов і ґрунтується воно на наступних звичаєвих засадах:

– для зручності ведення гірського тваринництва та гірського городництва оседки розміщуються на пологіх, звичайно сонячних схилах, де найплідніші щодо теплового режиму ґрунти.

– з метою збирання врожаю трави на прихатніх сінокосах худобу відганяють для літнього випасання на віддалені гірські пасовиська – полонини;

– кожний член сім'ї виконує посильну роботу (город, сінокіс, догляд за худобою, виготовлення одягу і побутових знарядь, заготівля дров) для самозабезпечення гуцульської родини харчами, одягом, опаленням;

– віддаленість гірського села від торгових центрів, що унеможливило придбання готових речей, долають

Село Ульма – 1938 рік. Пасіка Николая Шепрюка

системою творчої самодостатності гуцульської громади. Для цього кожний її член спеціалізується у тій майстерності, яка забезпечує громаду необхідними господарськими послугами та ужитковими виробами з місцевої природної і вирощеної сировини.

Лісова деревна (природна) порода – смерека – є основним природним ресурсом гуцульського побутового облаштування. Тому рідною для гуцула є смерекова хата. Колись у ній були нештукатурні стіни, дах влаштували із смерекових драниць, а вкриття прадавніх житлових приміщень – колиб – служив навіть смерековий, обдертий із грубого «ковбка», під час вегетації. І щоб хтось не сказав, що я ці інформації «виссав із пальця», як кажуть гуцули, особи, котрі вродилися в горах і мають тепер приблизно 70 років, бачили колиби для лісорубів, покриті лубом. Я бачив такі приміщення для лісорубів десь у 1950-55 роках. У цих колибах проживали тимчасово по 10-20 лісорубів.

Також індивідуальні колиби я ще знаходив у наших горах десь 1965-70 роках. У таких колибах лісоруби, як правило, проживали від понеділка до суботи. У стаях були також колиби, покриті лубом, де ночували вівчарі. Ці колиби називалися «зоватрами». Цікаво, як, за короткий час, від трембіти вівчарі перейшли до мобілки, але пастухування, доїння овець і коров далі залишилися у середньовіччі.

Два «осінні» юнаки із села Костелеви

продемонстрували в Португалії, як організована стая в гуцулів, і там за короткий час створили справжню промисловість щодо вівчарської кухні, вперше показавши технологію «фабрикування» овечих продуктів: будза, вурди, жинтиці, гуслінки, сорбанки, сметани, а головне: бануша та овечої бриндзи. Так що не треба інгнорувати «технологію» середньовіччя!

Колись гуцули ходили в ярмаркові села, щоб продати вирощування худоби і за здобуті суми купити збіжжя, муку, домашній посуд та різні побутові речі. Всі ці вантажі ніс на собі кінь-гуцулик у завішаних на сідло-тарницю мішки-бесаги. Кінь і зараз є основним помічником у комунікаційній і транспортній проблемах гуцула. Тому і кажуть: «Де гуцул, там і кінь». Бо завжди у супроводі газди несе він йому по гірських схилах «терх», тобто вантаж.

Труднощів для проживання в гірських зонах, де живуть гуцули, додає зимовий сезон, який, звичайно, є глибокосніжним. Правда їх пословиця: «У нас, в горах, шість місяців зима, а шість холодно». Це ще більше ускладнює зв'язок між оселями на ґрунях.

Більше написаного в цій статті я пережив, бо гірська зона після Другої світової війни ще знаходилася у середньовіччі, – без доріг, електричного світла, шкіл і т.д., а наша громада була створена після війни, бо центр громади залишився у Радянському Союзі, а у нас решта – присілки зі своїми труднощами.

Починаючи з минулого сторіччя, за часів Австро-Угорської імперії, гуцульський уклад життя зазнав значної деформації, були побудовані дороги, шосейні і залізничні, а в останні роки були побудовані нові школи, створено добрі умови для учнів, телекомунікація, кожна особа, починаючи із десятилітніми дітьми і найстаршими, мають мобілки, близько всі діти вдома мають комп'ютери і розбираються дуже добре у цій техніці.

Не треба забути, що гуцули завжди шукали правди, боролися проти різних окупантів, а головне московських, і тому багато з них померли у московських ґулагах.

Я хотів згадати колишній уклад життя гуцулів і термінологію, котра існує і по сьогодні, хоч, практично, майже не існує вже отого бувшого, колишнього укладу життя в гуцулів.

Описаний уклад життя гуцулів – це період мого дитинства і частина юнацтва, а це вже й для нинішніх гуцулів лише історія...

Юрій ЧИГА

◆ С Т О Р І Н К А Д Л Я Д І Т Е Й ◆

9 ЛИСТОПАДА – ДЕНЬ УКРАЇНСЬКОЇ ПИСЕМНОСТІ І МОВИ

Кожного року, починаючи з 1997-ого, 9 листопада, українці всього світу відзначають **ДЕНЬ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ТА ПИСЕМНОСТІ**, на честь літописця Нестора, з яким, як уважається, і починається писемна українська мова.

На письмі українська мова існувала ще в князівські часи, хоч і звалася вона «руською» в законодавчих збірках «Руської Правди», в побутових написах і князівських грамотах.

Саме ці тексти, найбільш наближені до сучасної української мови.

Про український характер народної мови Київської Русі підтверджують й іноземні джерела. Так, єврейські теологи XI і XIII ст. Соломон Іцхакі та Ісаак Бен-Моїсей подають «руські» слова часів Київської Русі.

Відзначаючи день української писемності та мови, ми повинні знати її історію розвитку, її тернистий шлях.

У 1720 р. видано указ Петра I про заборону

книгодрукування українською мовою; 1783 р. – вийшов указ Катерини II про заборону викладання української мови в Києво-Могилянській академії; 1863 р. – «Валуєвський циркуляр» забороняв друкувати шкільні підручники, релігійні видання українською мовою, викладання української мови; 1876 р. Імператор Олександр II Емським указом заборонив друкувати українською мовою

оригінальні твори, пісні. Слідували роки за роками заборони української мови. Та попри всі труднощі українська мова вижила.

Цікаво знати, що на території України є кілька місцевостей, які носять назву відомих столиць країн Європи, і не тільки. Так, існує Париж, Берлін, Прага, ба навіть і Африка.

Париж

Село з такою назвою розташоване в Одеській області.

А виникло воно ще 1816 р., на честь перемоги Росії над Францією у війні 1812 р. Першими мешканцями цього українського Парижу були німецькі поселенці. Хоч його назву замінили в 1944 р. на «Веселий Кут», мешканці продовжують називати себе парижанами, а на дорожніх покажчиках позначені обидві топонімічні назви. До того, і на сьогоднішній день в цьому селі діє залізнична станція «Паризька» (на лінії Одеса – Бессарабська).

То кому не пощастило побувати у столиці Франції Парижі, завітайте до українського Парижу!

Інша столиця, яка опинилася на території України – це столиця Німеччини:

Берлін

Село Берлін розташоване в Львівській області. Хоч вважається, що ця назва не має жодного стосунку до Німеччини.

Перші письмові згадки про український Берлін датуються 1477 роком. Щодо походження назви Белін, існує кілька версій. Одна з них, говорить про те, що свою назву село отримало від

слова «берл», яким в давнину називали карети, які тут виготовлялися і ремонтувалися.

За іншою гіпотезою назва села Берлін пов'язана з його розташуванням, а саме воно знаходилося на болотистій місцевості, і щоб можна перейти через болото в ліс, місцеве населення проклало стежки «берлами» (довгими жердинами).

А вчені стверджують, що назва села походить від слов'янського слова *Bedlin* – сторожовий пост. Бо поруч проходив кордон між Австро-Угорщиною та Російською імперією. Хоч за даними німецьких журналів слово «Берлін» було присвоєне у 118 населених пунктах світу.

(Далі буде)

◆ С Т О Р І Н К А Д Л Я Д І Т Е Й ◆

Літературні пам'ятні дати листопада

«І знову зустріч з Нечуєм-Левицьким»

(25 листопада - 175 років з дня народження Івана Нечуя-Левицького)

Іван Семенович Нечуй-Левицький (1838-1918) - український письменник, публіцист, критик, мовознавець, дослідник мистецького і театрального процесу в Україні. Тема творів -

протест сильної людини проти соціальної та моральної залежності, проблеми міста й українського інтелігента в тогочасному суспільстві.

Найвідоміші повісті: *Микола Джеря, Кайдашева сім'я, Хмари.*

«Я люблю народ і люблю його до сьогоднішньої хвили»

(27 листопада - 150 років з дня народження Ольги Кобилянської)

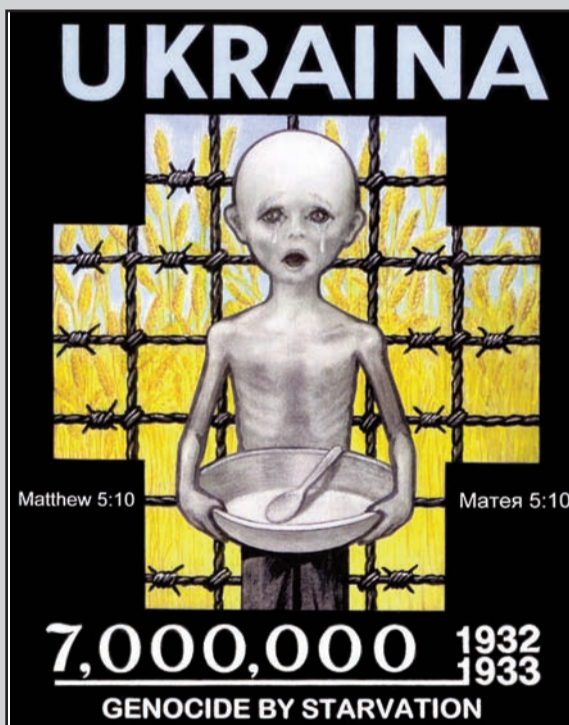
Ольга Юліанівна Кобилянська (1863-1942) - українська письменниця, громадська діячка, одна з

ініціаторів створення Товариства руських жінок на Буковині; ідеї емансипації яскраво виявились у літературній роботі. Найвідоміші твори: *Людина, Меланхолійний вальс, Земля, Царівна, У неділю рано зілля копала...*

80-та РІЧНИЦЯ ГОЛОДОМОРУ В УКРАЇНІ 1932-1933 рр.

Понад 80 років минуло від одного з найтрагічніших сторінок в історії українського народу - штучно створеного Голодомору, який забрав життя понад 10 мільйонів українців, маючи на меті не тільки винищити населення України, а зламати волю українців до незалежності.

Перший в світі пам'ятний знак на вшанування річниці Голодомору - «Розірване кільце життя» - був поставлений 1983 року в Канаді. У 1988 році Конгрес США,

а у 1989 р. - Міжнародна комісія юристів офіційно визнали Голодомор 1932-1933 років актом геноциду проти української нації.

23 жовтня 2008 р. Європарламент визнав Голодомор в Україні злочином проти людства і висловив співчуття українському народу.

Надіймося, що ніколи в світі не знає людство подібного жахиття.

Схилім голови перед світлою пам'яттю тих, які загинули під час Голодомору!

Подумай - відгадай!

«ОСТРАХ ПОРОЖНЕЧІ»

Учені XVII ст. всерйоз вважали, що вода у насосах піднімається завдяки тому, що «природа боїться порожнечі»... 1640 р. на терасі палацу одного італійського герцога спорудили майстри Фонтан, воду для якого мали качати з

озера, що лежало неподалік. Однак як не прилаштували всмоктувальний насос найвправніші умільці, фонтан не діяв: вода не піднімалася вище 10,3 м... Чого ж дія «остраха порожнечі» припинялася саме на цій висоті?

Знаєте?

Відповідь:

У той час люди ще не знали, що повітря має вагу. Трохи пізніше було з'ясовано: тиск атмосфери урівноважується стовпом води у 10,3 м. Це довів Торрічеллі. 1643 р.

Він винайшов прилад для вимірювання атмосферного тиску - ртутний барометр.

КОПАШИЛЬСЬКОМУ УКРАЇНСЬКОМУ ХОРУ «ЗЕЛЕНА ЛІЩИНА» – 60 РОКІВ

(Продовження. Поч. на 3 стор.)

Росоху, яка всіма силами допомагала театральному гуртку і хорові “Зелена ліщина”, Михайла Пилипця, бувшого секретаря сільської примарії – одного із кращих виконавців українського театального гуртка і відданого співака хору “Зелена ліщина” і по сьогоднішній день.

З метою розширення поля діяльності, на пропозицію керівництва будинку культури, була заснована сатирична група під керівництвом професора Биделіци Михайла, цілком якої було висміювання різного роду недоліків. Перший же виступ цієї групи був настільки критичним, що його автор ледь не постраждав!

Хоч у будинку культури було уже досить художніх колективів, відчувалося, вже ж таки, що щось бракує. Уже роками робились спроби сформувати танцювальний колектив, але ніяк не вдавалось. Врешті здійснити це керівництво будинку культури запропонувало Марії Лібер і Петрові Кимп'яну. Врешті колектив був сформований і готовий до праці. Але танцювальний жанр має свою специфіку - для танцю необхідні були костюми і спеціальне взуття. Тут на допомогу прийшли сільська примарія і повітовий комітет з питань культури і вже через три місяці члени танцювального колективу були забезпечені всім необхідним. Хор “Зелена ліщина” теж отримав костюми, кожен його член працював один день, висаджуючи дерева, а виплачені примарією за це гроші пішли на купівлю матеріалів, з яких і пошили костюми.

Після того, як у Копашильському будинку культури художні колективи були сформовані повністю, культурна діяльність українською мовою стала особливо активною по всіх кутках Банату. Тут пісня, там танець, деінде театральна вистава... І частенько ці заходи були “покроплені” присутністю українських письменників. Це були незабуті вечори у селі Копашиль, коли проводилися зустрічі письменників з читачами, коли письменники читали власні твори, коли самі читачі читали їх тексти, декламували вірші наших автохтонних українських письменників. Письменники Степан Ткачук, Іван Ковач, Микола Корсюк, Павло Романюк та інші перед своїми шанувальниками відкривали чарівний і

таємничий світ української літератури. Зазвичай такі зустрічі закінчувалися концертом української пісні і танцю, або театальною виставою, під час яких копашильські самодіяльні артисти демонстрували гостям свою майстерність.

8 червня 1991 року в Копашилі відбулася особлива подія – Міжнародний фестиваль української пісні і танцю, у якому взяли участь художні колективи із Закарпаття, Чернівців і Києва (Україна), із Кули (Сербія), Свидника (Словаччина), із Сучави, Лугожа і Тімішоари. Всього у фестивалі взяло участь понад 240 осіб. Цей масштабний захід дав можливість пізнатися

Момент мовчання на вшанування пам'яті покійних членів хору

краще не лише українським колективам Румунії, а й закордоння, обмінятися досвідом, налагодити зв'язки.

Згодом хор “Зелена ліщина” був запрошений і виступав на різних сценах. Особливо пам'ятними були участь у фестивалі “Доля” в Чернівцях, також у Свиднику на “Днях українсько-русинської культури”, у Нижньому Селищі на фестивалі “Нижньоселенська співанка”.

Досвід, здобутий протягом років, дав нагоду колективу “Зеленої ліщини” переконатись в тому, що він займає своє почесне місце і пишається авторитетом в культурній діяльності не тільки рідного села, а й повіту і краю. Про це свідчать і запрошення до участі у різних культурних заходах інших нацменшин Румунії, як, наприклад, сербів (Молдова Ноуа), чехів (Гирнік), рромів (Оравіца), хорватів (Карашова) і найчастіше німців (Решіца).

Протягом своєї 60-річної діяльності хор “Зелена ліщина” виступав у понад п'ятидесятьох місцевостях, серед яких Тімішоара, Решіца, Тульча, Карансебеш, і, звичайно ж, в столиці Бухаресті.

Правда, були і важкі періоди для хору, як це сталося після 90-их років минулого століття. Тоді вся країна переживала економічну кризу, люди подалися в інші краї у пошуках роботи. Але й тоді художня діяльність не припинялася, хор заступив невеличкий молодіжний вокальний гурт, який дістав назву “Копашиланка”. Цей новий колектив скоро набув досвіду, він склався із десятиох дівчат, які гарно співали, любили сцену і були звиклі з нею, бо всі вони були вихідцями колишнього дитячого хору “Бруньки”.

Вокальний гурт “Копашиланка” наполегливо працював. Його члени були дисциплінованими і старанними, вони сміливо бралися і з успіхом підкоряли навіть дуже складні твори. “Копашиланка” часто виступала на сцені рідного села, а також в Карансебеші, Решіці, Тімішоарі, Клужі. Великого успіху вокальний гурт зазнав, виступаючи на сцені Літнього театру в Чернівцях.

Треба відмітити, що пісня «В саду-садочку» виконана Іляною Росохою, стала дуже популярною, через що і була вибрана музичною заставкою для передачі українською мовою Тімішоарського радіомовлення, керованої Сімоною Лібер, а пісні “Черешневий цвіт” і “Ранковий цвіт” Івана Лібера на слова Павла Романюка у виконанні Світлани Ковач були записані Київською Радіостудією для трансляції в ефірі.

(Далі буде)

ЗАСТЕРЕЖЕННЯ

- За достовірність фактів, цитат, власних імен та інших відомостей відповідають автори підписаних матеріалів.
- Редакція може не поділяти точки зору авторів.
- Надіслані до редакції матеріали не рецензуються і не повертаються.
- Редакція залишає за собою право скорочувати і редагувати надіслані матеріали, не порушуючи їхнього основного змісту.
- З юридичної точки зору за зміст матеріалів відповідають їх автори.

Культурно-просвітницький часопис
Союзу українців Румунії

ВІЛЬНЕ СЛОВО

РЕДАКЦІЯ

Головний редактор – Іван КОВАЧ
Редактори – Ірина ПЕТРЕЦЬКА-КОВАЧ
Роман ПЕТРАШУК

*

Комп'ютерний набір – Ірина ПЕТРЕЦЬКА-КОВАЧ
Техноредагування – Роман ПЕТРАШУК
Друкарня «S.C. SMART ORGANIZATION S.R.L.»
Бухарест, Румунія
ISSN 1223-8988

Adresa redacției: Uniunea Ucrainenilor din România
str. Radu Popescu nr. 15, Sector I, București, ROMÂNIA
Tel. 0212220748, 0212220753

Fax 0212220737

E-mail: uur.vilneslovo@gmail.com

Наклад фінансований
Союзом українців Румунії